

geslom: Vse po Mariji! Vse v Mariji! Vse z Marijo!
Vse za Marijo!

Franciskanski samostan v Mariboru, 14. aprila 1895.
P. Kalist Heric, quardijan.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Konec.)

Ko imamo tako pripravljen kompost, moremo ž njim gnojiti. Gnojijo se s kompostom travniki, sadunosniki in vinogradi. Za polja ni tolikanj dober, ker pride odveč plevela ž njim v zemljo. Za gnojenje poljskih rastlin, ki v enem letu, oziroma še prej zapustijo zemljišče, rabi se zemljo zboljšajoči živinski gnoj v zvezi z jako lahko raztopnimi umetnimi gnojili n. pr. s superfosfatom, čili-solitrom, katere morejo rastline že v enem letu precej izkoristiti.

Ako napravimo kompost, o katerem vemo, iz koliko in iz katerih tvarin obstoji, torej vemo tudi na koliko koliko redilnih snovij ene ali druge baže da ima v sebi; tedaj lahko preračunimo, koliko voz ga je treba za gnojenje.

Na travnike se kompost navozi navadno v zimi, ter se tedaj kolikor moč enakomerno raztrese. Da ga je mogoče enakomerno potresati, moramo kompost prav razdeliti.

Gnojimo n. pr. naš vinograd s kompostom in sicer tako, da spravimo na *ha* vinograda za okoli tri leta 90 *kg* dušca, 150 *kg* fosforove kisline in pa 150 *kg* kalija. Koliko teh snovij je v gotovi množini komposta, vemo na priliko, ako smo množino posameznih tvarin, katere smo na kompost spravili, zapisovali. Mi vemo, koliko zemlje, koliko listja, koliko pepela, koliko koščene moke itd. smo porabili za kompost, vemo pa tudi, koliko rastlinskih redilnih snovij imajo te tvarine, treba nam samo brojiti.

Imamo pa n. pr. kompost, ki ima 90 *kg* dušca, 150 *kg* fosforove kisline in pa 50 *kg* kalija v 50 *q* ali v 10 vozovih. Na oralu stoji okoli 10.000 trt. K vsaki trti spravimo torej tega komposta 0,5 *kg*, zadostuje ga nam torej 1 voz za 1000 trt, moramo torej ta voz trtam prav razdeliti. To je posebno lahko tam, kjer so trte v vrste sajene.

Na travnikih kompost enako razdelimo. Tje ga navozimo, ako ni tako koncentriran, kakor oni za vinograd, za 1 *ha* n. pr. 100 voz po 10 *q*. Na vsak *m*² pride ga 10 *kg*, en voz zadostuje torej za 100 *m*² ali 1 ar. Vsak voz moramo torej v kupih na 1 ar razdeliti. Ako vozimo kompost na travnik in ga praznimo v vrste 10 *m* ali okoli 13 korakov vsaksebi in spraznimo v vrstah vsak voz na vsacih 13 korakov, tedaj nam pride na 1 *ha* ravno 100 voz. Prazni se pa kompost v kupe in sicer po polovico ali bolje po četrt voza in ti kupi se morajo potem dobro raztresti. Za gnojenje sadunosnikov naj bi se približno enake množine rastlinskih redilnih snovij rabile, kakor za vinograde; kjer pa v sadunosniku ob enem tudi trava raste, tam bode bolje nekaj več gnojiti.

Ako vozimo v sadunosnik, obsajen z jabolki, kompost, in ako potrebujemo za 1 *ha* sadunosnika 100 voz, tedaj spravimo pod vsako drevo eden voz komposta.

Na travnikih kompost samo raztresemo. V vinogradih bi pa tedaj samo plevelne rastline podpirali. Glavni pogoj, da bode uspeh vsakoršnega gnojenja dober, je, da se spravi gnojilo tje, kjer ga korenine lahko dosežejo. Korenine vinske trte segajo pa precej globoko,

zlasti ker moramo vrstne korenine vedno zatirati. Zato pa moremo kompost, ako ga po vinogradu raztrosimo, globoko podkopati. V vinogradih, ki so s koreninami že dobro prepreženi, najbolje da gnojimo v jarke, ki se blizu 30 *cm* globoko med vrstami izkopljejo. Mlajšim trtam pa gnojimo neposredno vsaki posebej, ako okoli njih, kar je bolje, nego samo na eni strani, jarke izkopljemo ter v te kompost, sploh gnojilo spravimo.

Najbolje pa se ve, da vedno ostane enakomerno raztresanje komposta po celem prostoru in pa globoko podkopavanje, kajti le tu se gnojilo najbolj enakomerno razdeli, med tem, ako ga samo v jamice spravljamo, gnojimo samo en del zemljišča.

Ako se v sadunosnikih močno s kompostom gnoji, se zamore tudi prosto raztresti enako, kakor po travnikih. Ako pa imamo manj komposta, bolje da izkopljemo blizu pod kapom krone 1 *m* narazno ali ako ni treba tako močno gnojiti, tudi bolj narazne jamice, v katere kompost spravimo. Za močno gnojenje, kakor n. pr. za jako opešano drevje, je pa najbolje pod kupom krone skopati jarek in v tega kompost spraviti.

Če bodedo na opisani način dobro kompost napravljali in ga prav porabili, tedaj ne bode živina krme stradala, gnoja bode dovolj za polja in nam bode to bolje rodilo, pa povečati bodedo morali tudi kleti in pa shrambe za sadje; kajti slabe letine bodo le še tedaj, kadar nam bodo vremenske nezgode in druge razne uime nagajale. Hočemo videti čez nekaj let, kaj zamore dober kompost koristiti, kdo bode čez nekaj let na boljem, isti kateri se je za razpravljanje o kompostu zanimal in ima trdno voljo se po tem ravnati, ali isti, katerega je ta sama po sebi res nekoliko suhoparna tvarina dolgočasila. J. B.

Sejmovi. Dne 27. aprila pri Sv. Antonu v Slov. gor. in v Poličanah (svinjski sejem). Dne 29. aprila pri Sv. Jakobu v Dolu. Dne 2. maja v Ljubnem, Lipnici, Vržeju, pri Sv. Treh kraljih v Slov. gor., v Imenem (svinjski sejem), Sevnici ob Savi, v Velenju, na Muti, v Celju, pri Sv. Barbari v Holozah, na Hajdinju in pri Sv. Vidu niže Ptuja. Dne 2. maja na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem). Dne 3. maja v Loki, pri Sv. Križu na Murškem polju, v Selnici ob Dravi in na Ptujski gori.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Potres.) Grozna je bila noč od 14. do 15. aprila. Ob 11. uri 16 minut se je začelo nepopisljivo podzemeljsko bučanje in rohnenje, in jedno minuto pozneje se je začelo tresti s tako velikansko silo, da so na vseh koncih začela pokati in se rušiti zidovja, da je vsak mislil, da je konec sveta ali da se zdaj in zdaj odpre zemlja in se vse skupaj pogrezne vanjo. Ta prvi in najsilnejši sunek je trajal 23 sekund. Predno je še prenehalo tresti, začulo se je rušenje, padali so dimniki in zidovi so se podirali, ljudje pa so kričali in tarnali, otroci so jokali, — in vse je bežalo pod milo nebo na varne prostore. Ko se za tri minute zopet zemlja strese, ni ostal nihče več po hišah. Celo noč skoro in še te dni so se vznemirjajoči sunki ponavljali. V dež. bolnišnici je pri prvih sunkih bolnike prešinil grozovit strah; poskakali so s postelj in bežali; tisti pa, ki si niso mogli sami pomoči, so kričali in jokali ter klicali na pomoč. Usniljene sestre so se pri tej priliki pokazale kot angelje v človeški podobi. Neustrašene so prenašale bolnike iz podirajočega se poslopja na vrt in jim tam pripravile ležišča. Niso se zdale ponavljajočih se potresov, nego delale neutrudno, dokler niso bili vsi